

УДК 338.1

DOI:10.5281/zenodo.11860761

А.В. Базилюк, д-р екон. наук, проф. (НТУ, Київ)

В.Д. Губенко, здоб. ступ. PhD (НТУ, Київ)

ДЖЕРЕЛА ІНВЕСТУВАННЯ ПРОГРАМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Економіка України за останні три роки зазнала суттєвих втрат. Значно пошкоджена енергетична інфраструктура підприємств, зруйновані економічні зв'язки, відбулася значна міграція, продовжується бомбардування великих міст і селищ, що призводить до великих втрат. Відновлення України відбуватиметься в умовах дефіциту робочої сили, значного державний боргу через скорочення податкових надходжень і високих соціальних витрат.

Згідно з попередньою оцінкою Світового банку для відшкодування завданої шкоди Україні протягом наступного десятиліття потрібно 486 млрд дол США. «Найбільші потреби у відновленні і відбудові оцінюються: житловий сектор (17% від загального обсягу), транспорт (15%), торгівля та промисловість (14%), сільське господарство (12%), енергетика (10%), соціальний захист і забезпечення засобів до існування (9%), управління вибухонебезпечними предметами (7%)». Завдяки внескам донорів, станом на 6.05.2024 р. Світовий банк уже мобілізував понад 42 млрд дол США, а також розпочав залучати середньострокове фінансування з метою задоволення потреб України як під час війни, так і після її завершення [1].

У липні 2023 р. на конференції у Лугано Україною було представлено план відновлення держави. Реалізація згаданої стратегії прописана на десять років та вона одержала схвальні оцінки і підтримку від міжнародних партнерів. Україна перед собою ставить амбітну мету: зробити стрибок від перехідної (транзитної) економіки до економіки, що розвивається до 2032 р. З метою залучення у вітчизняну економіку іноземних інвесторів вже створено електронну платформу Advantage Ukraine, на якій зібрано понад 500 інвестиційних проектів і можливостей в десяти галузях економіки. Кожен потенційний інвестор, пройшовши реєстрацію на платформі, одержить вичерпну інформацію щодо можливостей інвестування, конкретних проектів та вигод, котрі матиме від вкладання в українську економіку [2].

Міжнародна фінансова підтримка України в умовах російсько-української війни є комплексною і стратегічно узгодженою з цілями

сталого розвитку. Задовольняючи нагальні гуманітарні потреби, підтримуючи економічну стабільність і зростання, покращуючи управління, забезпечуючи енергетичну безпеку, захищаючи вразливі верстви населення й інвестуючи в освіту, міжнародна спільнота допомагає закласти підвалини для стійкого і сталого майбутнього України. Згідно даних Міністерства фінансів, Україною в 2022 р. було одержано близько 27,5 млрд дол грошової допомоги. У 2023 р. до країни залучено безпрецедентну світову фінансову підтримку обсягом 42,7 млрд дол. США. Найбільша фінансова допомога надійшла від ЄС – 19,7 млрд дол. США, через трастовий фонд Світового банку – 16,4 млрд дол. США (у тому числі, від США, Норвегії, Японії, Сполученого Королівства й інших країн), Міжнародного валютного фонду – 4,5 млрд дол. США і Канади – 1,8 млрд дол. США. У 2024 р. Україна розраховує одержати 38 млрд дол. США зовнішньої бюджетної допомоги [3]. Така співпраця сприяє не лише негайному відновленню, а й гарантує, що Україна зможе відновитися сильнішою, більш інклюзивною та стійкою.

Суттєві обсяги міжнародної допомоги дозволили пом'якшати негативні наслідки від військової агресії росії. Тільки у 2022 р. реальний ВВП України впав майже на 30 % (рис. 1). У 2023 р. відбулося зростання економіки України на 5,3%. Прогнозне зростання ВВП України за січень-березень 2024 р. становить 4,5% р./р. (+/-1%). У 2025 р. за прогнозами Світового банку очікується зростання вітчизняного ВВП на рівні 6,5%, що виступає найвищим показником для регіону «Європа і Центральна Азія» [5]. Водночас, про повноцінне економічне відновлення можливо буде стверджувати тільки після закінчення активних бойових дій. Згідно до очікувань Нацбанку України, істотне зниження безпекових ризиків матиме місце лише у 2025 р. [6].

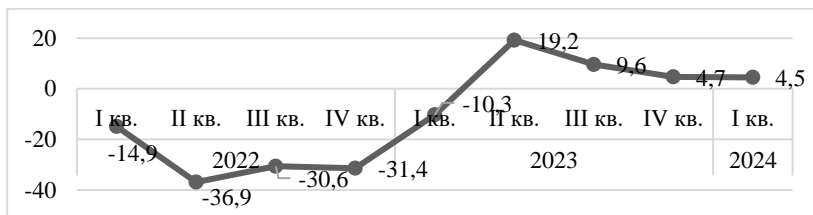

Рисунок 1 – Темп зміни ВВП України за 2022-2024 р.

Джерело: побудовано автором за даними [4].

Оскільки повномасштабна війна триває, фінансова підтримка України зі сторони міжнародного співтовариства залишається вирішальною у вирішенні нагальних проблем і закладанні фундаменту для довгострокового відновлення та сталого розвитку країни. Водночас,

посилення ролі міжнародної фінансової підтримки вимагатиме і адекватних дій з боку України. Потрібно розширити і внутрішні джерела фінансування економіки. Мова йде про впровадження нормативно-правових актів стимулювального характеру, спрямованих на зміцнення платоспроможності всіх суб'єктів економіки, зменшення залежності від зовнішніх джерел за рахунок ресурсозбереження, впровадження інноваційних інформаційно-цифрових технологій, широкого застосування сучасних бізнес моделей сталого розвитку. Зрештою ці зусилля сприятимуть досягненню цілей сталого розвитку, таких як зменшення нерівності, сприяння розвитку мирного та інклюзивного суспільства та розбудова стійкої інфраструктури.

Інформаційні джерела

1. Цільовий фонд підтримки, відновлення, відбудови та реформування України (URTF). *Worldbank.org*. 06.05.2024. URL: <https://www.worldbank.org/uk/programs/urtf/overview>.

2. Інвестиції в Україну та відновлення економіки. *Міністерство економіки України*. 15.05.2024. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62bfd716-8665-4a4c-9e2d-6325ba53b3c8&title=InvestitsiiVUkrainuTaVidnovlenniaEkonomiki>

3. Міжнародні резерви України на початок січня сягнули \$40,5 мільярда. *Укрінформ*. 05.01.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3809370-miznarodni-rezervi-ukraini-na-pocatok-sicna-sagnuli-405-milarda.html>

4. Моніторинг основних подій в економіці України березень 2024. *Міністерство економіки України*. 2024. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=181c9484-4e8c-45a8-97e1-71d0612c00c4&title=MonitorinGosnovnikhPodiiVEkonomitsiUkraini-berezen2024>

5. Тарасовський Ю. Світовий банк прогнозує зростання ВВП України на 3,2% у 2024 році. *Forbes.ua*. 10.01.2024. URL: <https://forbes.ua/news/svitoviy-bank-prognozue-zrostannya-vvp-ukraini-na-32-u-2024-rotsi-10012024-18424>

6. Інфляційний звіт січень 2024 року. *Національний банк України*. 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q1.pdf?v=7

7. Рада виконавчих директорів МВФ завершила третій перегляд програми в рамках механізму розширеного фінансування (EFF) для України. *International monetary fund*. March 21, 2024. URL: <https://www.imf.org/uk/News/Articles/2024/03/21/pr2496-ukraine-imf-executive-board-completes-third-review-eff>

8. Харламов П. Війна до 2025 року та скорочення міжнародного фінансування. Що НБУ чекає від економіки України. *Mind.ua*. 05.01.2024. URL: <https://mind.ua/publications/20269064-vijna-do-2025-roku-ta-skorochennya-mizhna-rodnogo-finansuvannya-shcho-nbu-chekae-vid-ekonomiki-ukrayini>